

кооперації, при якому знижуються трансакційні витрати на пошук та встановлення домовленостей між економічними контрагентами; ефект близького розташування, внаслідок якого знижуються транспортні витрати, покращується логістика у регіоні в цілому.

Однак, виникає проблема, як сформувати та спроектувати ефективний кластер на території депресивного регіону, економіка якого перебуває у стані стагнації, адже в основі кластеру знаходяться підприємства і результатом кластеру є виробництво продукції або послуги. У той же час депресивний регіон характеризується моноструктурною економікою, відсутністю підприємницької ініціативи, ринку праці тощо. У такому випадку потребують обґрунтування теоретико-методологічні засади формування кластерів на депресивних територіях України.

У теперішній час найбільш розповсюдженою формою кластерів є утворення територіально-виробничих об'єднань, в основі яких знаходиться єдиний виробничий ланцюг. Тобто такий підхід можна назвати послідовним. Підприємства та окремі економічні індивіди групуються у кластері, утвореному на основі послідовного підходу, за ознакою приналежності до процесу виготовлення певного виду продукції або послуг.

Справедливою буде критика такого підходу, якщо його розглядати в контексті стимулювання розвитку депресивних регіонів. Адже для того, щоб налагодити виробничий ланцюг принаймні одного виду продукції та послуг, необхідно утворення багатьох підприємств одразу, що тягне за собою необхідність формування відповідної матеріальної та фінансової бази кластеру.

На відміну від послідовного підходу, найбільш ефективним може виявитися паралельний підхід до утворення підприємств та групування їх у кластер, в результаті застосування якого територіально-виробничий кластер депресивного регіону матиме поліструктурну спрямованість. У такому кластері підприємства об'єднуються не за принципом приналежності до одного виробничого ланцюжка, а за принципом приналежності до єдиної матеріально-технічної бази, на якій може бути здійснено виробництво одразу декількох видів продукції або послуг.

Таким чином, можна зробити висновок, що поряд з компенсаційними інструментами фундаментальним механізмом забезпечення поступального розвитку регіональної економіки, особливо в умовах загрози виникнення кризових явищ, є формування опорного регіонального каркасу територіально-виробничого кластеру, у якому б створювалася додана вартість регіональної економіки та формувалося фінансове підґрунтя для забезпечення сталого соціально-економічного та екологічного розвитку на основі постійних трансформаційних процесів.

ВИКОРИСТАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

*Плинокос Д.Д., аспірант, Кіровоградський національний технічний університет,
м. Запоріжжя, Україна*

Сучасний розвиток світової економіки сприяє стрімкому розвитку науки і освіти. Особливу зацікавленість викликають питання пов'язані з міжнародною мобільністю нових технологій, науковців, студентів. Підвищується роль інформації та знань, виникають нові ринки та послуги орієнтовані на інтелектуальну та інноваційну складову.

Так наприклад все більшу зацікавленість для регіону представляє собою експорт освітніх послуг. Для регіонального розвитку така діяльність може принести такі перспективи як: отримання нових джерел зовнішнього фінансування галузей, приплив інвестицій, підвищення сукупного попиту та збільшення товарообігу в регіоні, використання інтелектуального потенціалу регіону, створення додаткових робочих місць, розвиток міжнародного співробітництва та підвищення міжнародного авторитету.

Розглядаючи питання експорту освітніх послуг ми можемо відзначити наявність проблем, пов'язаних з реалізацією економічного потенціалу окремих областей та регіонів та відсутністю або не ефективною діяльністю місцевих органів влади в питаннях експорту освітніх послуг.

До основних учасників, що впливають на ринок освітніх послуг для іноземних громадян ми можемо віднести такі групи: центральні органи влади та управління, органи місцевого управління, вищі навчальні заклади та компанії посередники, контролюючі органи (опосередковано).

На обласному рівні органи влади повинні всіляко сприяти питанню розвитку експорту освітніх послуг. Особливе питання – це встановлення коопераційних зв'язків між регіональними представниками влади, ВНЗ та місцевими підприємствами, установами, організаціями в питаннях організації експорту освітніх послуг. На сьогоднішній день відсутня або майже відсутня діяльність по кооперації між різними суб'єктами, яка б ініціювалась місцевою владою. Мається на увазі можливість місцевих органів влади налагодити на рівні області/міста діяльності по залученню іноземних громадян на навчання – це може бути цілий комплекс заходів на рівні регіону, як то: використання зв'язків експортно-імпортно орієнтованих підприємств для залучення іноземних студентів на навчання, включення питання студентського обміну до офіційних програм прийому іноземних делегацій, або програм розвитку прикордонного співробітництва. Окрім того необхідно налагодити зв'язок з центральними органами влади задля надання підтримки учасникам процесу експорту освітніх послуг. Більшість існуючих програм на регіональному рівні спираються на ситуативну необхідність їх існування, при цьому відсутня систематичність в роботі місцевих органів влади, відсутність збалансованих стійких взаємозв'язків між суб'єктами регіону в питаннях експорту освітніх послуг.

Таким чином серед практичних заходів розвитку експорту освітніх послуг на регіональному рівні необхідно:

1. розробити регіональну програму розвитку експорту освітніх послуг,
2. надати підтримку ВНЗ регіону у сфері здійснення експорту освітніх послуг,
3. підтримувати та розвивати державні ініціативи спрямовані на інтернаціоналізацію в галузі освіти і науки,
4. провести рекламно-інформаційні заходи області (міста) з використанням новітніх технологій (інтернет, відео реклама) що висвітлюють переваги регіону, для перебування іноземних громадян,
5. використовувати традиційні зв'язки, що є на рівні підприємств і установ області (міста) для залучення на навчання іноземних студентів,
6. забезпечити повноцінну участь іноземних студентів в культурному, громадському житті регіону
7. запровадити інформаційну – роз'яснювальну роботу серед місцевого населення пов'язану з тематикою толерантного ставлення до іноземних громадян.